

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIII. évfolyam, 56. szám

2010/1.

Örökségünk

A Magyarországért Alapítvány kurátorai úgy határoztak, hogy jeles bizottságot kérnek fel arra a célra, hogy együttműködve a Magyar Szellem Láthatatlan Múzeumát létrehozzák. A Magyar Örökség és Európa Egyesület által ezen szándék szellemében megerősített bizottság 2009. december 19-én a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében kinyilvánította, hogy az arra méltó Falugondnoki Hálózat és szellemi atyja, Kemény Bertalan MAGYAR ÖRÖKSÉG.

A rangos elismerést, a Kemény család tagjaival közösen, Berci bácsi özvegye, Mária néni és a falugondnoki hálózat nevében, egy tucat falugondnok jelenlétében, jómagam vehettem át. Mindannyian érezzük, hogy egy elhivatott élet megbecsülését nehéz szavakban kifejezni. Még inkább elakad szavunk, ha egy olyan emberről van szó, aki már nem ülhet asztalunkhoz, nem hallgathatjuk csendes megjegyzéseit, nem ihatunk vele egy üveg bort, nem dalolhatunk vele egy fertály órát..., de akit életében jól ismerhettünk és atyai jó barátként tisztelhattunk, aki egész élete példájával bizonyította, hogy minden gondolatát és energiáját a magyar falvak jelenének és jövőbeni sorsának, az ott élőknek szentelte.

Kemény Bertalan a hatvanas évek kiútkereső nemzedékének legcsendesebb szavú, ám mégis legnagyobb hatású képviselője a Falufejlesztési Társaság megalapítója és egykori elnöke, a Falugondnoki Hálózat szellemi atyja és megteremtője, a Csütörtöki Iskola faluszeminárium kezdeményezője, mindannyiunk szeretve becsült Berci bácsija ilyen ember volt.

Krizsán András építész,
a Falufejlesztési Társaság elnöke

(Összeállításunk a 2-3. oldalon!)

Ady Endre: Intés az őrzőkhöz

Őrzők, vigyázzatok a strázsán,
Csillag-szórók az éjszakák
Szent-János-bogarak a kertben,
Emlékek elmúlt nyarakon,
Flórenc nyarán s összekeverten
Búcsúztató őszi Lidónak
Emlékei a hajnali
Párás, dísz-kócos tánci termen,
Történet szépek, éltek és voltak,
Kik meg nem halhatnak soha,
Őrzött elevenek és holtak,
Szívek távoli mosolya,
Reátok néz, aggódva, árván,
Őrzők: vigyázzatok a strázsán.

Őrzők, vigyázzatok a strázsán,
Az Élet él és élni akar,
Nem azért adott annyi szépet,
Hogy átvádjoljanak most rajta
Véres s ostoba feneségek.
Oly szomorú embernek lenni
S szörnyűek az állat-hős igék
S a csillag-szóró éjszakák
Ma sem engedik feledtetni
Az ember Szépbe-szótt hitét
S akik még vagytok, őrzőn, árván,
Őrzők: vigyázzatok a strázsán.

(1915)

(Fotó: Ujvári Sándor)

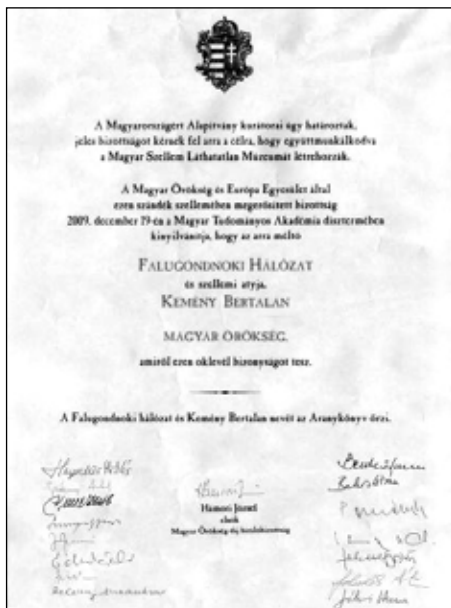
MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJAT KAPOTT

A címlapon közölt gondolatokkal együtt adjuk tovább a Magyar Örökség díszoklevelének másolatát minden falugondnoknak, akik mindennapi munkájukkal, fáradságot nem ismerő, elhivatottságukkal, napról napra bizonyítják, hogy Kemény Bertalan szellemi hagyatéka valóban örök.

Helyben kereste a megoldásokat

Kemény Bertalan a hatvanas évek kiútkereső nemzedékének legcsendesebb szavú, ám mégis legnagyobb hatású képviselője a BUVÁTI, a PestTerv és a VÁTI településtervezője, a Falufejlesztési Társaság megalapítója és egykori elnöke, a Falugondnoki Hálózat szellemi atyja és megteremtője, a Csütörtöki Iskola faluszeminárium kezdeményezője, a tervezőirodák szűkre szabott mozgásterében is megpróbált kibontakozni, elszakadva az aktuális módszertanoktól és részekre bontott feladatoktól. Hatalmas történeti tudásából, táj- és gazdálkodási ismereteiből könnyen megélhetett volna, de sosem voltak kész, előre gyártott sémái, javaslatai. Tanítványait kérdezve-válaszolgatva oktatta, így tett a falvakban is. Kérdezett, és a kérdezettet saját kérdéseivel juttatta el a helyes válaszhoz. A falu boldogulására sem volt kész receptje. Mert mi is kell hozzá? Mindenütt más. De mindenekeelőtt a helyzettel való szembenézés. Helyette megpróbálta feltenni a valóságos kérdéseket a falu jelenéről és jövőbeni sorsáról, majd közösséget vállalva az ott élőkkel minden gondolatát és energiáját nekik szentelte.

Minden erejével ellenezte az Országos Település-hálózatfejlesztési Konceptiót, amely szerepkör nélküli és megszüntetendő emberi közösségekről, kistelepülésekről intézkedett. Mert leszámítva az agglomerációs településeket, különösen az aprófalvak lakossága drámai változáson ment keresztül. A nagyüzemivé vált agrárium a falusi lakosság töredékének tud munkát adni. Megszűnt a városi ipar telephelyeinek nagy része és hiába az igen jelentős előrelépés az infrastruktúra fejlesztés területén, a jövedelemszerzési lehetőségek hiányában paradox módon a korszerű és szépen gondozott falvak léte is megkérdőjeleződik. A fiatal generációk elköltöznek, melynek szükségszerű velejárója az intézmények leépülése, az iskola, az óvoda, a posta, a bolt bezá-

rása, és a megállíthatatlan öngerjesztő-önpusztító folyamat beindulása.

Kemény Bertalan akkor sem fent, hanem helyben kereste a megoldást. Az általa modellnek tekintett dán nép-főiskola mintájára a helyi szellemi műhelyek kialakítását szorgalmazta a mindennapok megkönnyítése és a távlatok megteremtése érdekében. „Az együttműködés tanítható és tanulható” – vallotta, és ebben segítséget nyújthatnak e műhelyek. Hogy a nagy szavakat aprópénzre váltsa, lehajolt minden aprósáért. Ennek jegyében tette fel a kérdést, hogy miért nem használjuk ki a csereprogramokban rejlő lehetőségeket, miért nem utazunk tanulni a másik faluba. Utópisztikus gondolatokat táplált a helyi demokráciákról, ugyanakkor számolt a realitásokkal. Számolt a közigazgatás koncentrációjával, az önkormányzatiság elmozdulásával a kistérségi szint felé. De hogy ez ne rombolja tovább a falut, a részönkormányzatok szerepét szeretne volna erősíteni. Sőt modellszerűen azt képzelte, hogy direkt demokrácia megvalósulhat úgy, hogy a körjegyzőségeken belül az egyes településeken a falugyűlés intézi a közösség ügyeit.

Számolt az iskolák körzetesítésével is. Siránkozás helyett rögtön azon gondolkozott, hogy mit lehet tenni annak érdekében, hogy e rendszerben maradjon a településhez fűződő érzelmi kötődés. Helyi tantervet ajánlott (így lett a málna tantárgy a Börzsönyben), ami többek között a kistérségi táj változásának nyomon követésére épül, szemléletesen az 1870-es katonai térképekkel kezdődően. Ki is mondja: ma már a falu túl szűk keret, ezért lép ki a kistérség irányába.

A falu fejlettségét nem a gazdasági és infrastrukturális mutatókkal mérte, hanem a lakosai közti kapcsolatrendszerrel. Ezért alapérték nála az egymásra figyelés, a kérdezni tudás, az egymástól tanulás, a generációs ismeretátadás. A kérdések, a válaszok, a közös útkeresés, az élmények összeszövök azt a hálózatot, amittől a falu lakói közösséggé válnak. Így a biogazdálkodás és a lokális fejlesztő csapat ugyanazt a célt szolgálja – közösséget építeni, élhető és megtartó világot teremteni hétköznapi technikákkal. Településtervezőként dolgozva fogalmazta meg híres mondatát: „nem a vidék népességmegtartó képességre van szükség, hanem a népességmegtartó népességre”.

Kemény Bertalan szellemi-spirituális hagyatékának fontos tézisei, az egyszerűen és nagyszerűen fogalmazott mondataiban – a gondnokok képzésére készült olvasó-tankönyvekben – is ott lapulnak: „Vissza kell adni a kocsmai beszélgetések, a családi összefüggések, a szomszédolások, a közügyek félelem nélküli megvitatásának, az egymást megismerő, lélektől lélekig jutó meghitt beszélgetések becsületét egyaránt”.

A falvak jelenével, jövőbeni sorsával őszintén szembenéző és közösséget vállaló élete, mára egy iskolává szélesedett gondolkodásmódot fémjelez már, és ami fontos: nemcsak értelmiségi körökben.

Krizsán András

KEMÉNY BERTALAN ÉS A FALUGONDNOKSÁG

Mustármagból sarjadt küldetés

„Akik egy kútból isznak, akik egy kemen-
cében sült kenyérből esznek, akik egy-
mást este őrzik, akik házaikat kölcsönö-
sen közös erőből egymásnak felépítik,
akik ugyanazon halotti padon pihennek,
akik egymásnak sírokat ás-
nak és halottaikat közösen
kiviszik, akik a halotti tornál
az elhunyt érdemeit dicsérik,
s akik a hátramaradottakról
gondoskodnak – azokat ne-
vezik szomszédságoknak.”

Írta Kemény Bertalan, a
kertészmérnökből lett szelíd,
barátságos és következetes
falufeljesztő, lokális közös-
ség- és emberi kapcsolat-
építő, a mi híres „homály-
bogozónk”, amikor az egyre
inkább széteső helyi társa-
dalmú magyar vidéki telepü-
lések gondnoki rendszerének
megteremtésén, az általa lét-
rehozott Falufeljesztési Tár-

saság tagjaival közösen gondolkodni
kezdett. Sokunk példaképe, Berci bácsi,
súlyos személyes megpróbáltatások és
nélkülözések évtizedei után jött rá, hogy
szinte ez az egyetlen esély a magyar
vidék értékvesztő társadalmi világának
legalább részleges megmentésére, új-
rateremtésére.

Számos – a szűkebb szakmában cse-
neden dolgozva is méltó figyelmet kapó

– országos vidékjáró kutató-tervező fel-
adat és terepmunka elvégzése nyomán,
azok tapasztalataira építve alapította
meg ő 1989-ben a Magyar Falu- és Ta-
nyagondnokok Hálózatát. S a ma is vi-

Dr. Csátori Bálint és Mária néni, Kemény Bertalan özvegye

rágzó, szervezet, mely képletesen szólva
Kemény Berci *Mustármagjából* sarjadt,
azzal a nemes és sikeres küldetéssel
indult útjára, mint azt az alapító maga is
írja: „*sikerülnie kell közösen megtalál-
nunk azt az ügyünkhöz méltó gyakorlati
szellemiséget, melyben jó egyensúlyban
található meg az elkerülhetetlen intéz-
ményesülés és a családi, közvetlen
emberi kapcsolatok egyaránt.*”

S ami létrejött általa, – sok-sok töpren-
gés után, közvetlen munkatársai erős
akaratára is építő szilárd meggyőződés
és megszámlálhatatlanul sok beszél-
getés, valamint a szervezett képzések

tanulsága alapján, – végül is
abból indult ki, hogy „*bizony
nemzedékeken át megszok-
tuk, hogy mások mondják
meg nekünk azokat a dol-
gokat, amihez semmi közük
nincsen.*” Úgy nevelt, – mily
csodálatos kifejezése ez Tőle
– „*falustársakat*”, hogy azok a
„*szívükkel is közelítve a dol-
gokhoz és a helyzethez*” tud-
janak jó döntéseket hozni.

Falu és tanyagondnokaink,
ma már több mint ezren, 1200
településen kora reggel kel-
nek. Viszik mikrobusszal, ha
szükséges, a szomszéd falu
iskolájába a kisgyerekeket,
ütemterv és szükség szerint

meglátogatják az öregeket, a kismamá-
kat. Kiváltják receptjeiket, ha kell. Kis
lista alapján bevásárolnak. Eljuttatják
az ebédet az egyedülálló idősök tanyá-
ira. S mindezen közben ápolják azt is,
amit az éppen húsz éve alakult szerve-
zet a magyar és talán egyetemes vidék
örökségének is tekint: a szolidaritást, az
egymás iránti megbecsülést, a segítség,
a szeretettel adni tudás örömét.

Kemény Bertalan munkássága nyo-
mán e szelíd módszerekkel és fontoltan
építkező falugondnoki hálózat modellje
a szomszédos országokban, a Kárpát-
medencében is terjed. Ha az alapító
szellemét, falu- és tanyagondnokolási
gyakorlatát tovább viszi a több száz
követő, akkor az örökhagyó Berci bá-
tyánknak az a tétele is teljesül, hogyha
van kölcsönös bizalom, akkor: „*Nem
kevés az, ami rajtunk áll vagy bukik.*”

Dr. Csátori Bálint, geográfus,
kandidátus, az MTA RKK Alföldi
Tudományos Intézetének kutatója,
Kecskemét

(Az idézőjel közé zárt illetve dőlt betűs
szavak szó szerinti hivatkozások Ke-
mény Bertalan írásaiból.)

Jogszabályváltozások I.

Az elmúlt év végén több olyan jogszabály módosult, mely a falu- és tanyagondnoki szolgálatok működtetőit is érinti.

A **321/2009. (XII.29.) Kormányrendelet** a szociális igazgatási bírság jogszabályi háttérét teremti meg.

Bírság szabható ki:

- a szociális ágazati regiszterbe történő jelentés elmulasztása vagy valótlan tartalmú jelentés miatt;
- az ellátottaknak az Szociális törvényben biztosított jogainak megsértése miatt (azaz, ha; intézményvezető, illetve a fenntartó az ellátott panaszát határidőben nem vizsgálja ki, vagy az ellátottjogi képviselő neve, elérhetősége nem nyilvános; vagy hiányzik az önköltségszámítás)
- ha a fenntartó változás esetén nem kéri a működési engedély módosítását, ismételt kiadását (azaz, ha a gépjármű, a feladatot ellátó falu/tanya-

gondnok személye megváltozik, illetve módosítják a szakmai programot.)

- térítési díjak jogsértő megállapítása miatt (azaz, ha a falu/tanyagondnoki szolgálat esetében pénzt kérnek)
- hiányos szolgáltatásnyújtás miatt (azaz a falu- vagy tanyagondnoki szolgálat nem látja el mindazt a feladatot, ami a szakmai programban található).

A szociális igazgatási bírság összege legfeljebb 200 000 forint. (jogsértésenként). A bírságot a működést engedélyező szerv szabhatja ki. A 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) mellékletében kijelölt települési, fővárosi kerületi önkormányzat jegyzője (a városi jegyző), a szociális és gyámhivatal (SZGYH), a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal (FSZH)

Kérdések esetén hívja egyesületünket!

Csörsz Zelenák Katalin

KRESZ és lekváros palacsinta

Jól esik beszámolni egy falu- vagy tanyagondnokos településen történt eseményről. Főként, ha az ott dolgozó tanyagondnok a szervező. Kétsoprony tanyagondnoka, Márkus János január 12-én tájékoztatóra hívott meg bennünket az idősek klubjába. Az előadó Pap András, a Thermál Autóiskola vezetője volt, témánk pedig a KRESZ-ben bevezetett új szabályok, változások. A programon nemcsak a falu- és tanyagondnokok vettek részt, hanem más szociális területen dolgozók, önkormányzati alkalmazottak, helyi vállalkozók, a téma iránt érdeklődők is, akiket mindennapi munkájuk során érintenek a változások.

A két órára nyílt tájékoztató oldott hangulatban telt el. Az előadó, rutinos autóvezető oktató lévén, gyakorlati példákkal támasztotta alá, hogyan értelmezzünk egy bonyolult megfogalmazott szabályt, forgalmi helyzetet vagy jelzőtáblát. Arra is kitért, milyen apró részletekre kell figyelni, hogyan frissítsük fel KRESZ-tudományunkat, azaz a korábbi tanfolyamon megtanultakat megfelelően alkalmazzuk-e manapság, vagy végleg elfeledtük. Tudjuk-e, hol kell betartanunk a fokozott óvatossá-

ság szabályát, és hogy egy autó-szélességnyi távolságot kell tartanunk a kerékpáros mellett, ha megelőzzük? Mi az a nyitott kerékpársáv? Ha nincs nálunk a biztosítás befizetését igazoló szelvény, leveheti-e a rendőr a rendszám táblánkat? Gondolunk-e arra, ha lekapcsoljuk a távolsági fényszórónkat, akkor a sebességünket is csökkentenünk kell? Vajon így közlekedünk?

Időnként vegyük le a könyvespolcra a régi KRESZ-könyvünket és lapozzuk át! Biztosan találunk benne olyan szabályt is, amit már nem kell alkalmaznunk, de olyan kitétel is van benne bőven, amit nem tartunk be, pedig kellene!

Ja, és a hasznos információkon túl a lekváros palacsintát is köszönjük!

Nagy Zsoltné, Csárdaszállás

Hírek

Kemény-díj

A Falufejlesztési Társaság Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat alapított, melynek célja, hogy erkölcsi elismerése legyen mindazon természetes személyeknek, országhatáron belül, illetve a Kárpát-medence területén, akik falugondnoki feladatukat legalább öt éve, kiemelkedő színvonalon végzik, valamint a vidék és falufejlesztés elkötelezettjeként a vidék és falufejlesztés tekintetében, szűkebb környezetükben, vagy országos szinten is kiemelkedőt hoztak létre. A díjhoz pénzjutalom nem tartozik. A 2010. évi díjak átadására március 5-én, az alsómocsoládi faluházban lesz.

Továbbképzésekről

A 9/2000. Szociális Miniszteri rendelet alapján a falugondnoki alapképzés után a közalkalmazotti munkaviszonyban dolgozó falu- és tanyagondnokok számára az alapképzés megszerzése után kötelező továbbképzéseken is részt venni. A továbbképzési kötelezettség teljesítésének mérése pontozással történik és ötévente 60 kreditpontot kell a továbbképzések elvégzésével szerezni. Továbbképzési időszak 5 év. A 2004 előtt végzett falu- és tanyagondnokoknak az első továbbképzési időszak 2004-től 2009 februárjáig tartott. A továbbképzési időszak kezdete: a falugondnoki alapképzés megszerzésének napja.

Ebben az évben egyesületünk az alábbi akkreditált továbbképzéseket hirdeti meg:

Segítő szakemberek felkészítése szenvedélybetegekkel és azok hozzátartozóival való hatékony munkára – 40 kreditpontos 40 órás tanfolyam (Engedélyszáma: T-02-070/2008)

Hatékony kommunikáció – eredményes együttműködés – 25 kreditpontos 26 órás továbbképzés (Engedélyszáma: S-02-158/2009)

Falugondnok segítők kulcsszerepben – falu- és tanyagondnokok szakmai tanácskozása – 10 kreditpontos 20 órás továbbképzés (Engedélyszáma: K-02-107/2009).

Jelentkezni egyesületünknel lehet a 76/507-543-as telefonszámon.

Hírek

Legyen jó, tegyen jót!

Adjon esélyt másnak és
adjon esélyt magának,
hogy jobb legyen!
Sokszor elég csak 1 mozdulat.

1 szó.

1 perc.

1%.

**Ajánlja fel adója 1%-át
egyesületünknek!**

Adószámunk: 18355525-1-03

Adomány

Szabó Margit Gárdoroson élő népművész karácsonyra maga készítette gyermekjátékokkal és általa gyűjtött különféle ruhaneműkkel kívánt örömet okozni a rászorulóknak. A felajánlott 6 zsák ruha és a játékok Csikériára és Bácsszőlőszre kerültek.

A játékot Szabó Margit készítette.

Kalendárium

Elkészült a 2010. évi Falugondnoki Kalendárium, melyet a napokban posztáltunk mindenkinek. A kalendárium színes térképmellékleteként az egyesületünk működési területén lévő szolgáltatásokat mutatjuk be.

Civil kapcsolat

Az NCA Demokrácia- és partnerség-fejlesztési Kollégiuma által kiírt pályázaton egyesületünk 1,5 millió Ft támogatást nyert Civil szervezetek együttműködése falugondnokos településeken című pályázatának megvalósítására.

Köszönjük a támogatást

Egyesületünk folyamatos működéséhez – a pályázati program- és működésfinanszírozás mellett – az egyéni tagdíjak és a falugondnokságokat működtető települések támogatása jelentős segítséget nyújtott 2009-ben is. A támogatásokból és tagdíjakból részben finanszírozni tudtuk az egyesületi hírlevelet, a kunfehértói családi napot, a lakiteleki képzés egy részét, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei tapasztalatcserét és több más falugondnoki rendezvényt is. A Duna-Tisza Közi Falugondnoki Hírlevelet 6 alkalommal 700-700 példányban jelentettük meg, térségünkben minden falu- és tanyagondnoknak és minden falugondnoki szolgálatot működtető önkormányzatnak és partnereinknek is eljuttattuk. Rendezvényeinken falu- és tanyagond-

nokok, települési polgármesterek és jegyzők valamint intézményvezetők is szép számban képviseltették magukat.

Köszönjük mindazok segítségét, akik hozzájárultak, hogy a 2009-ben is sikeres programokat és eredményes működést tudhatunk magunk mögött! Egyesületünk idén is tervezi a már hagyománnyá vált rendezvények folytatását, a hírlevél folyamatos megjelentetését, pályázati programok megvalósítását. Ezért ebben az évben is számítunk az önkormányzatok támogatására, és az egyesületi tagok tagdíjaira. Egy-egy önkormányzatnak jelképes összeg az, ami egyesületünknek a folyamatos működés, kapcsolattartás, pályázati önrész lehetőségét jelenti. Ezért kérünk minden önkormányzatot, támogassa működésünket.

Falugondnoki normatívák

Idén a falugondnoki normatíva – falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás: 1 996 550 forint/szolgáltatás. A hozzájárulásra az a települési önkormányzat, illetve működtető jogosult, amely a falugondnoki vagy a tanyagondnoki szolgáltatást a Szociális törvény 60. §-a és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően tartja fenn. A hozzájárulás a települési önkormányzatot, illetve a mű-

ködtetőt az ellátást biztosító szolgálat száma alapján illeti meg.

Külterületi, tanyai normatíva: lakott külterülettel kapcsolatos feladatok 2612 forint/fő. A hozzájárulás a lakott külterülettel rendelkező települési önkormányzatokat a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala által 2009. január 1-jei állapotra számított, az önkormányzat adatszolgáltatása alapján kimutatott külterületi lakosok száma szerint illeti meg.

Meghívó közgyűlésre

Tisztelettel meghívunk és várunk Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest megyéből minden **falu- és tanyagondnokot 2009. február 17-én, szerdán Kecskemétre az Inkubátorházba** (Ipoly u.1/a. 1. emelet) egyesületi közgyűlésre.

Tervezett program:

9:00–10:00 Érkezés, tagdíjak rendezése

10:00– Nyugdíjas egyesületi tagunk búcsúztatása

Alapszabály módosítása

Az egyesület elmúlt évi munkájának értékelése – Frieberth Gábor elnök

Közhasznúsági jelentés és számviteli beszámoló a 2009. évről

Felügyelő Bizottság jelentése

A 2010. évi munkaterv és költségvetés

Pályázati programjaink, továbbképzések

Pályázati lehetőségek

Tagfelvétel

A program 14:30 órakor ebéddel zárul.

A visszajelentkezéseket **január 31-ig várunk!**

TÁMOP projekt: új év, új helyzet

Nem remélt továbbfoglalkoztatás

Véget ért, és még sincs vége a Tanyagondnokokkal a külterületen és a tanyavilágban élők munkavállalásának elősegítéséért című TÁMOP projekt foglalkoztatási szakaszának. Mint arról az elmúlt másfél évben folyamatosan hírt adtunk, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával arra vállalkozott, hogy komoly előkészítő és felkészítő munka során 25 hátrányos helyzetű hölgyet piacképes szakmához juttat, számukra szakmai gyakorlat- és tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít. Majd pedig a megszerzett tudásukat kamatoztatva fél éves munkaviszony keretében foglalkoztatja őket a tanyagondnokságokat működtető partnertelepülések szociális, illetve nevelési intézményeinek egyikében.

A projekt immár a végéhez közeledik. A foglalkoztatási szakasz 2009. december 31-én lezárult. Az egyesülettel munkaviszonyban álló célcsoporttagok – érthető módon – egyáltalán nem várták, hogy ez a nap eljőjön. Mind a képzési projektszakasz, mind pedig a fél éves munkaviszony alatt minden projektmunkatárs, bele-

értve az oktatókat, mentorokat és a különféle tanácsadókat, arra próbálták felkészíteni a résztvevőket, hogy a projekt zárásával ne essenek kétségbe. Váljanak képessé önállóan megállni a helyüket a munkaerőpiacon. Nagyobb önbizalommal kereszenek önállóan további munkalehetőségeket. Bátran méressék meg magukat állaspályázatokon. Ehhez minden segítséget megkaptak. Hiszen már képesek a jelen kor elvárásainak megfelelő önéletrajzot megírni. Tudják, hogyan kell megjelenni és fellépniük egy-egy állásinterjún. Bátorították őket, hogy a program adta lehetőségeket próbálják arra használni, hogy jobban megismertetik, nélkülözhetetlenné teszik magukat munkahelyi környezetükben, illetve a jövőre tekintettel további munkalehetőségeket keresnek, készítenek elő maguknak.

A kivételesen nehéz válságidőszak érzékelteti magát. A kilátástalan munkaerőpiac itt is megmutatkozik. Annak ellenére, hogy fél év állt rendelkezésre, csupán keveseknek adatott meg, hogy az új évet új munkaviszonnyal kezdje. Mindössze néhány hölgy kapott hosszú távú álláslehetőséget.

A Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete jóvoltából azonban kedvező fordulat következett be. A programban résztvevő hölgyek többségét a START kártya igénybevételével az elmúlt évben előnyösebb feltételekkel lehetett foglalkoztatni. A pályázati program költségvetésében ezek komolyabb megtakarításokat idéztek elő. Az eredetileg betervezett járulékok nem kerültek felhasználásra. Innen jött a projektvezető ötlete, hogy a fenti megtakarításokat a célcsoport további esélyeinek növelésére, a foglalkoztatásuk meghosszabbítására fordítsák. Az elképzelés kivitelezéséhez meg kellett várni a támogató engedélyét. Ezért a foglalkoztatási szakasz – ha úgy tekinthető továbbfoglalkoztatás – előkészületei december végén kezdődhetek meg. Arról van szó tehát, hogy a program keretein belül az egyesület megteremtette a lehetőségét annak, hogy minden rászoruló célcsoporttaggal újabb egy hónapos szerződést kössön az eredeti feltételekkel, munkakörben és munkahelyen. Ezzel azon túl, hogy egy hónappal meghosszabbítható a hölgyek szolgálati ideje, azt is elérték, hogy mindannyian ismét jogosulttá váljanak az állami ellátásra, álláskeresőként tartsák őket nyilván. Ehhez ugyanis nem volt elegendő a pályázati kiírás által minimálisan elvárt 180 napos munkaviszony. Az egyesület ésszerű gazdálkodása eredményeképpen azonban ez az idő immár meghaladja majd a 200 munkában töltött napot.

Azt gondolom, hogy ennél értelme-
sebben, hasznosabban nem lehetett volna felhasználni az Európai Unió támogatását. Bízom abban, hogy ezzel a továbbfoglalkoztatásra irányuló döntéssel hosszú távon tovább javulnak a hölgyek munkaerő-piaci esélyei.

Tóth Márta

Kisszállásról öten vettek részt a programban. Balról jobbra: Urbán Mónika, Virág Éva, Gregus Zoltánné, László Ilona és Szabó Katalin. A kép jobb oldalán Cs. Kovács Lászlóné önkormányzati összekötő és Kispál István polgármester.

(Fotó: Borzák Tibor)

Találka egy „nagymamával”

Unió projektünk szabadidős programjaként 2009. november 22-én, vasárnap színházlátogatáson voltunk Mórahalmon. Az Aranyzöm Rendezvényház színjátszó körének előadásában megnéztük Csiky Gergely A nagymama című darabját. Az egyik főszerepet a televízióból is ismert Ördög Nóra játszotta.

A 25 hölgyet elkísérték a helyi falu és tanyagondnokok, valamint a kapcsolattartók párjaikkal, és több helyről a polgármester vagy a jegyző is. Az előadáson mintegy hetvenen voltunk.

Mórahalomra mindenki időben érkezett. Az egykori hallgatók csinosak és izgatottak voltak, számtalan kérdést fogalmaztak meg. Szinte az egész előadás idejét végig tudták volna beszélgetni, de a diszkrét csengőszó mindenkit figyelmeztetett.

A színdarab kedves története, a színészek rátermettsége, felkészültsége mindenkit magával ragadott. Senki nem gondolta, hogy ez „csak” egy amatőr társulat. A darab vezérfonala a szerelem szövevényes hálóját szövi. Márta a fiatal árva megismeri nagymamáját, egyetlen élő rokonát, Szerémi grófnét. Ragaszkodása miatt képes lenne feláldozni szerelmét, hogy a Nagymama kedvére tegyen. Unokatestvérének, Ernőnek ígéri a kezét, bár szíve másért, Kálmánért dobog. Szerelme nagybátyja, Örkényi Vilmos báró viszont a fiút tiltja el tőle, amikor

kiderül, hogy ki Kálmán választottjának nagymamája. Két generációval ezelőtt ez a történet már lejátszódott, közöttük. Az akkor lélekben megsérült férfi unokaöccsét próbálná most óvni a szerelmi csalódástól. Mikor Szerémi grófné tudomására jut, hogy Márta nem szerelmes Ernőbe, csak neki szeretne örömet okozni, eszébe jut a sok évvel ezelőtti szerelem. Nem kényszerítheti unokáját, hogy ne szerelemből házasodjon, ezért büszkeségét félreteszi, és egykori udvarlóját próbálja meggyőzni, ne kövessék el azt a hibát, amit velük szüleik megtettek. Ha a két fiatal, Márta és Kálmán szerelmes egymásba

– márpedig szerelmes –, akkor ne álljanak boldogságuk útjába. És persze a kikoszorózott unokatestvér is gyorsan vigasztalódik a csalódás után. Kálmán unokahúga, Piroska rabolja el szívét.

A szünetekben folytatódott a csevegés. A hallgatók, a falugondnokok, feleségeik, munkatársak, megvalósítók nyitottan beszélgettek és közben mindenkin a viszontlátás öröme látszódott. A környezet csodaszép volt, a rendezvényház teljes pompájában tündökölt.

Az előadás és a találkozás élménye mindenkinben kellemes emléket hagyott. A decemberi tréning napokon mindenki szívesen gondolt vissza erre a tartalmas vasárnap délutánra.

Bognár Annamária

Hány arcuk van a tanyáknak?

A falu- és tanyagondnoki alapkép- és záródolgozata három részből áll: a szakmai munka összefoglalása és az utódoknak szánt szellemi útravaló megfogalmazása mellett a szolgálat színterének bemutatását is magában foglalja. A falugondnok kollégáknak könnyű dolguk van, hiszen elég, ha saját falujukról írnak. De mit tegyenek a tanyagondnokok, akiket városuk vagy községük külterületére szólít a hivatásuk, és gyakran hasonló munkakörben dolgozó helybeli kollégáik is vannak? Nekik szeretnék most a dolgozatírásához néhány szempontot ajánlani.

Ahhoz, hogy ki-ki megidézhesse a „hely szellemét”, először magát a települést kell elhelyeznie az Alföld térképén. Tanyáink sorsát tekintve nemcsak a mai régiók, megyék és kistérségek határai számítanak, hanem az olyan néprajzi tájaké is, mint a Kiskunság vagy a Jászság, sőt az sem mindegy, hogy homokon vagy feketeföldön járunk. Az anyavárost vagy a faluközpontot leginkább úgy lehet közel hozni az olvasóhoz, ha történeti múltjának vagy mai életének néhány jellegzetességét kiemeljük. (A szórványokból született tanyaközségek útját például napjainkig befolyásolja az, hogy mely tanyás városok határából önállósultak annak idején.) Ha a kinn élőkről nem csak egy szolgálat gondoskodik, azt is érdemes kiemelni, hogy milyen szempontok szerint alakították ki az egyes körzeteket.

Őrizzük meg emlékezetünkben...

A tanyás határrészeknek két arcuk van: az erdők, rétek, tavak és vízfolyások a természet alkotta, a dűlőutak, szántóföldek, szőlők, gyümölcsösök és maguk a határban álló épületek az emberkéz formálta táj részei. A tanyagondnokok mindennapjait meghatározza az, hogy szétszórt tanyák között, tanyasorokat járva vagy hajdanvolt majorokat, illetve tsz-lakótelepeket fölkeresve kell-e utat találniuk a gondjaikra bízott emberekhez. A külterület mai helyzetéről sokat elárul, hogy a fehérre meszelt falú hosszúházak, a romos tanyák vagy az új építésű lakóházak vannak-e többségben. A temp-

lomok, az iskolák és a boltok, amelyek a kiköltözőkkel együtt jelentek meg a határban, akkor is fontos tájékozási pontként szolgálnak, ha a régi falak között azóta megváltozott az élet.

A „kintvaló nép” zárt közössége ma már a múlté; a tősgyökereseken kívül napjainkban a betelepülők legkülönbözőbb csoportjai is átmeneti vagy végleges otthonra találnak itt. Vannak, akik a városi szegénység elől menekülnek, mások a természet közelségére vágnak vagy éppen befektetési lehetőséget keresnek. A helyi társadalom e sajátos értékeket követő, eltérő igényű és más-más érdekű csoportjait leginkább személyes történetek segítségével lehet bemutatni. A tanyagondnokok természetesen azokról tudnak legtöbbet mesélni, akikkel naponta találkoznak: az idősebb generációról és a gyerekekről. Azt sem szabad elhallgatniuk, hogy milyen gondjaik-problémáik vannak a külterület lakóinak, s mit tesz ezek megoldásáért az önkormányzat.

A helyben élő és a helybeliekért dolgozó tanyagondnokok „belülről” ismerik azt a világot, amit az utazó „kívülről” lát. Ám a „messziről jött ember” is szívesen olvasna egyéni hangú vallomásokat arról, hogy mit jelent e különleges segítő hivatás képviselői számára az otthon: a település, a táj és az ember.

Megérkezett a cserepalack! – munkában a küsszállási falugondnok

Duró Annamária

Példát mutató nagy elődök

Mikortól figyelnek a falvakra, tanyákra? A XX. század második felében az ország erőltetett iparosítása alapjaiban rengette meg a falvak életét: a munkaképes lakosság nagy része a városokba áramlott, ingázásba kényszerült, majd a termelőszövetkezetek szervezése és a mezőgazdaság iparosítása ragadta ki hagyományait, megszokott élet- és értékrendje, saját közössége védő keretei közül. De ez a folyamat a fejlett tőkés országokban már a XIX. században elindult, és az erőforrások egyre nagyobb ütemű kitermelése a gyarmatokat sem kímélte. Rengeteg feszültség halmozódott fel az ipari központokban, és a szervezett munkásság mozgalmi a hatalom figyelmét kényszerűen a városokba vonzották. A kultúra és a kereskedelem hagyományos központjai is a városok voltak, a megélhetés alapjait biztosító „vidék” népessége többnyire nem okozott gondot a politikai – pénzügyi – kulturális központoknak.

Talán Gandhi kiegyensúlyozott és puritán személyisége volt az első, amely minden ember jogaira, méltóságára, alapvető igényeire irányította a figyelmet. Erőszakmentes mozgalmi meghatározó jelentőségű volt, nemcsak Dél-Afrika és India, hanem az egész világ számára. Tanításainak, szemléletének legnagyobb hatású követője az angol közgazdász Ernst F. Schumacher volt, akinek legismertebb műve, A kicsi szép című esszéje a nyolcvanas évek elején jelent meg. Schumacher az emberléptékűség eszméjét hirdette, és ennek valóra váltásáért küzdött a modern gazdaság körülményei között. A kötet számunkra két legfontosabb fejezete A köztes technika kifejlesztését követelő társadalmi és gazdasági problémák és a Kétmillió falu.

Magyarországon a XX. század elejének forradalmi jelensége volt Bartók és Kodály munkássága, a népzene és néphagyomány értékeinek feltárása. A Budapesten építész-mérnöknek készülő ifjú Kós Károlyra mély benyomást tett e zenei újdonság mellett a Nyugatról új eszmékkel hazaérkező művészek – elsősorban a Gödöllői Művésztelepen – alkotó csoportja is, amely a szecesszió új formavilágát a magyar népi kultúra díszítő elemeivel ötvözte. Az alkotók – írók, építészek, festők – egy részének figyelme a falvak felé fordult. Ennek a folyamatnak a történetét Gombos Gyula Harmadik út című könyvében dolgozta fel 1990-ben Párizsban. A harmadik út fogalma a két világháború között keletkezett Magyarországon. Egyszerre volt program és mozgalom; „nem cél önmagában, hanem igyekezet, lépésről lépésre haladó munka, mozgás előre a cél elérése érdekében”. A törekvések elindítója Szabó Dezső volt, aki négy pontban határozta meg a legfontosabb teendőket: 1. radikális földreform, 2. a közoktatás átszervezése, 3. új népképviselői rendszer

(politikai pártok nélkül) és 4. a Németország és Oroszország között élő népek konföderációja függetlenségük védelmére.

A mozgalom sohasem volt egységes, nem volt vezetője, szervezete. Tenni akaró emberek eszmecseréi, cselekedetei, kezdeményezései alkották. Apránként jöttek a felismerések arról, hogy nem elég programokat alkotni, rá kell bízni az embereket azok megismerésére, megvitatására, továbbfejlesztésére – mindnyájunk ügye, tehát minél többeknek kell együttműködni. Nem csak művek születtek, hanem létrejöttek az olvasóköri, a népfőiskolák, megszervezték az újságok kiadását, előfizetési lehetőségét (akkor még kézzel írták az olvasnivalót). Mindez természetesen magántőkéből, helyenként közadakozásból valósult meg.

(Fotó: Borzák Tibor)

A földreformot a II. világháború hozta meg, a szocialista iparosítás és a termelőszövetkezetek létrehozása pedig kibillentette egyensúlyából a falvakban, tanyákon élőket. A területi tervezés központosított hierarchiába szervezte a településeket, a perifériás térségekben a hátrányok fokozódtak. A szociográfia figyelme a városok felé fordult, kevés a falvak iránti érdeklődés. De van! Az Építőipari Tudományos Egyesület keretében Falu építése munkabizottság működik, a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen Mezőgazdasági építészeti tanszék alakul dr. Tomory László vezetésével,

a Hazafias Népfront kereteiben szakértők viszik tovább és fejlesztik gondolataikat „a puszták népéről”, Sebő Ferenc és Halmos Béla elindítják a táncház mozgalmat és Kemény Bertalan a körülötte csoportosuló ifjakkal már a hetvenes évektől bogozza a homályt. A felsorolás nagyon hiányos, de a folyamat feldolgozása jelentős kutatómunkát igényelne. A lényeg az, hogy senki nem várt másokra, állami támogatásra, vagy engedélyre, hanem legjobb tudása szerint tette, amit tehetett.

A falugondnok képzésből jól ismert a falugondnoki hálózat kialakulásának története, de eddig még nem illesztettük be az eseményeket az általános folyamatok keretébe – nagyon közel van, ezért nem tudunk még rálátni a történetre. De azt már most sejteni lehet, hogy az „egyszemélyes minden” áldásos jelenlétén, segítségnyújtásán túl valami más is megszületett ennek a hálózatnak a létrejöttével. Az alap- és továbbképzések, az egyesületek programjai, pályázata, rendezvényei népfőiskolai folyamatként is értékelhetők, törekedhetünk a lakosság minél szélesebb köreinek bevonására az együttműködésbe, gondolkodhatunk közösen a hagyomány és a haladás minél harmonikusabb társításáról, mert mint mindig, most is magunkra vagyunk utalva e téren, a dolgokat csak mi mozdíthatjuk előrébb.

Az ügyfelek mosolya is elég

Mindig történik valami

Öt éve dolgozik Domaszéken tanyagondnökként Szűcs Imréné Zsuzsa. A negyvenes asszony a 2004-es tanyasegítői program révén került kapcsolatba a szakmával.

Mi a legfontosabb tulajdonság a szakmájában? Szűcs Imréné Zsuzsa így summázza: „Tanyagondnökként az marad meg, akit a tanyán élők elfogadnak.” Nem csoda, hogy ő meg tudott ragadni ezen a területen, hiszen Domaszéken, tanyán él, sokan ismerték már a szüleit is. Fiatalasszony korában az önkormányzatnál dolgozott, ám amikor a gyerekei megszülettek, a rendszerváltás után nem ment vissza az irodába: otthon maradt, gazdálkodni.

– Nem volt jó döntés – véli utólag –, hiszen kiderült, hogy egy kisgazdaság nem tud nyereségesen működni. A hó végén már a csekkeket tologattuk, mindig a távolabbi határidejűt tettük alulra.

Tizenhét évet töltött otthon. Amikor meglett az elhatározás, hogy munkát keres, akkor viszont kiderült: nem lesz az olyan egyszerű.

– Pályáztam mindenféle állásra, és mindösszesen két dologtól féltem – meséli. – Mi lesz, ha nem vesznek fel? És mi lesz, ha felvesznek?

A Homokhátságon 2004-ben zajlott az a program, amelynek keretében a falugondnokok megsegítésére úgynevezett tanyasegítőket képeztek. A program akkor nagy nyilvánosságot kapott, többek között azért, mert ötven kismotort is kaptak a segítők, akiket amolyan „jelzőrendszernek” szántak a falu- illetve tanyagondnok mellé. Kezdetben a pályázatból finanszírozták a tanyasegítők fizetését, de már akkor látható volt, hogy csak az maradhat meg a rendszerben, akinek komolyak a szándékai, hiszen csak azokat alkalmazzák a pályázati idő lejáta után is az önkormányzatok.

Szűcsnének és három társának bizonyos szempontból könnyű dolga volt: Domaszéken még nem volt tanyagondnok, igény viszont lett volna rá. Így valószínű volt, hogy ha jó munkát végeznek a segítők, akkor lesz számukra állás. Viszont nem volt semmilyen meglévő rendszer, amelybe be lehetett volna tagozódni, a segítői képzésből frissen kikerült szociális munkásoknak maguknak kellett létrehozni a szolgálatukat.

Zsuzsa ezután nemcsak a tanyagondnoki képzést végezte el, hanem a főiskolára is beiratkozott. – Úgy gondoltam, ha a szociális segítségnyújtás egy szakma, akkor meg lehet ezt jobban tanulni. Már az első képzéseken olyan kérdéseim merültek fel, amelyekre csak a főiskolán kaphattam választ. Azért is nagyon jól jött a dolog, mert gyakorló tanyagondnokkal még nem találkoztak diákként a főiskolán.

Zsuzsa nem gondolja úgy, hogy a felsőfokú végzettség miatt többet tudna más szakmabelinél: sok olyat tanult, ami másnak evidencia, de neki az iskola segített megszerezni az ismereteit, tudatosítani mindazt, amit a kollégák talán ösztönösen csinálnak. Megkülönböztetni a problémátípu-

sokat, tudatosan kezelni a segítő munkával járó érzelmi megterhelést, ráadásnak felszedni némi alapos jogszabályismeretet – erre volt jó a főiskola. És még egy dologra: a tanulás fiatalon tart. „Felszabadító érzés volt újra az iskolapadban ülni” – mondja erről a tanyagondnok.

Nagyon jellemző Zsuzsa szóhasználata: nem gondozottakról, ellátottakról, mindig tanyán élő emberekről beszél. Meg is kérdezem tőle, hogy miért.

– Ez azt jelenti, hogy egyenrangúak vagyunk: én egy szolgáltatást nyújtok, és ha korrekt vagyok, akkor úgy lehet rám számítani, hogy meg sem kell köszönni. Annyi a különbség köztem és a tanyán élő ember között, hogy a jogszabály mellém rendelt egy autót, így a tudásomat és a mobilitásomat is az ő szolgálatába tudom állítani.

Szűcs Imréné Zsuzsa szerint ahogy az emberekkel egyre mélyül a kapcsolat, egyre bátrabban kérnek szívességet. Meg kell találni a módját, hogy az ember segítsen is, de ne vonódjon bele túlságosan mások életébe. Világosak legyenek a feltételek: a tanyasiak megértik, hogy ha hozzájuk pontosan érkezik az autó, akkor nyilván három házzal lejjebb is ugyanezt várják el, ha a szociális munkásnak fél órája van, akkor csak annyi időre maradhat. A segítségnyújtás sokat kivesz a szociális munkásokból.

– Természetesen fásul az ember – mondja Zsuzsa –, de azután mindig történik valami. Egy reménytelen dolgot sikerül elintézni, vagy egyszerűen ránk mosolyog valaki. Az ilyesmi továbbblik az embert.

Tanács Gábor

Eltűnőben egy dülőút

Az országgyűlés néhány hónappal ezelőtt határozatot hozott arról, hogy megalkotják a tanyatörvényt. Majd valamikor. Én pedig mit látok? Régi jó ismerőseim, Kati néniék tanyáját nemsokára körbe fogják szántani. Nem majd valamikor, hanem most. Éppen úgy, mint ahogy azt az ötvenes években tették – valamikor.

Íme a történet:

A XVIII. században, amikor a magyar vidék újra benépesült, született egy tanya egy több tíz holdas birtok közepén. Az alapítók után generációk jöttek-mentek, éltek s gazdálkodtak, két évszázadot is ugorhatunk. De még az ötvenes, hatvanas, hetvenes és nyolcvanas éveket is át tudjuk ugrani, hacsak azt a tényt nem számítjuk, hogy a tanya körüli földeket betagosították, s a tanyát villamosították. A villanyvezeték a tanyahoz vezető út mellett húzták ki – hol máshol vezethették volna?

És itt értem el a fogalmazásban az úgynevezett kárpótlás rendkívül zavaros időszakához. A tanyát körülvevő földkiosztás olyan sikeres zajlott le, hogy tíz évig tartó persorozat lett belőle. Nem Kati néniék pereskedtek, mert ők „nem voltak jogosultak” arra, hogy földhöz jussanak a tanyájuk körül, hanem csak az ország másik végében. Akik pereskedtek, azok a tanya körüli újdonsült földtulajdonosok voltak. Egymás ellen. Na és hogy jön a történetbe a tanyai bevezető út? Hát úgy, hogy a földkiadás során a tanyahoz bevezető utat eltüntették a térképről. És mivel bevezető utat biztosítani kell, kijelöltek egy utat a tanya ellenkező oldalán, ahonnan jó nagy kerülővel földúton lehet csak megközelíteni a települést, s szántóföld az egész. Ez a virtuális, a valóságban nem létező út az önkormányzat tulajdonában van.

A tíz évig tartó persorozatnak most lett vége. Ha a felperesek megnyerték volna a pert, akkor az út is visszakérült volna telekkönyvileg oda, ahol az valójában van. De hát nem nyertek. Tíz év után belefáradtak. Az alperes pedig, akinek a területén a valóságos út húzódik, erdőtelepítést tervez. Kati néniék erről úgy szereztek tudomást, hogy a terveket engedélyező erdőfelügyelőség értesítette őket. A különféle engedélyezési folyamatokat törvényeink szigorúan szabályozzák. Az

(Fotó: Ujvári Sándor)

Európai Unió előírásai szerint ezek a törvények előírják, hogy az engedélyezésbe minden érintett felet be kell vonni.

Úton-útfélen sokat szidják az Európai Uniót, mint amely ránk kényszerített előírásaival minden nyomorúságunk forrása. Ezek a hangok valahogy nem veszik figyelembe, hogy még a velünk együtt csatlakozó országok sem süllyedtek olyan mélyre, mint mi, sőt vannak olyanok, amelyek kifejezetten kivirágoztak. Lásd például a szomszédos Szlovéniát. Szempontunkból az a kiemelendő, hogy ha az Európai Unió nem kényszerítené ránk a társadalmi egyeztetést meg az érintettek bevonását, akkor Kati néniék csak akkor szereznének tudomást az erdőtelepítésről, amikor már mélyszántással beszántották az utat. Hazánkban a törvény megalkotásánál a létező legszűkebben értelmezték a társadalmi és lakossági egyeztetést, ami azt jelenti, hogy az érintettek észrevételeit nem kötelező figyelembe venni a döntéshozatalnál.

A társadalmi és lakossági egyeztetés már egy régóta alkalmazott gyakorlat a fejlettebb országokban. Egy eszköz arra, hogy a döntéseknek minél nagyobb legyen a támogatottsága és elfogadottsága. Ezért ír elő az Európai Unió egy egyeztetési minimumot.

Kati néniéket azért kellett ügyfélként kezelni, mert az erdőfelügyelőség a számítógépein elérhető nagyon pontos légi felvételeken azt láthatta, hogy a telepíten-

dő területen keresztül vezet egy út egy tanya-
nyához. És csak az az egy út vezet oda. A tanya-
tulajdonosok érintettsége egyér-
telmű ebben az ügyben. Kati néniékkel
meg is tettük észrevételeinket. A válasz:
semmire nincs jogkörük az ügyben.

Következő lépésként a megyei földhiva-
tal elnökéhez fordultunk. Nagyon megér-
tő volt. Az ügyet hivatalból tovább kell kül-
denie a városi földhivatalnak, de ha egy
hónapon belül nem kapunk választ, akkor
telefonáljunk. Telefonáltunk. Kapcsolták
az ügyintézőt. Igen, átnézte az anyagot
és sajnos nekik nincs jogkörük a szolgál-
mi jog érvényesítésére. Ezt polgári peres
eljárás keretében érvényesíthetjük.

Egy tíz éves per után újra per?
Nyolcvan éves embereknek? És addig
hol járjanak be?

Itt ül fölöttünk Európa talán egyik
legtúlméretezettebb – ha nem a leg-
túlméretezettebb – államapparátusa. A
legtöbb hivatalban ülő, csak rátesz egy
pecsétet egy beadványra és továbbít-
ja. De amikor valami nem szokványos
ügy van, amikor dönteni kéne, akkor
kiderül, hogy senkinek semmire nincs
jogköre. A bíróságok pedig nem győzik
a peres ügyek intézését.

Most a polgármestertől kértünk meg-
hallgatást. Gyanítom, hogy tőlünk fogják
megtudni, hogy nekik papíron van egy
földútjuk. Amit nekik meg kéne építeni.
Ami senkinek nem lenne jó. Nekik azért
nem, mert az útépítés milliói nem szere-
pelnek a költségvetésében. Az adófize-
tőknek azért nem, mert az ő pénzükből
épülne. S Kati néniéknek azért nem, mert
másfél kilométerrel távolabb kerülnek
evvel a falutól. Azt még nem mondtam,
hogy a villanyvezeték maradna ott, ahol
van, a jelenlegi út mellett. S mivel mel-
lette védőtávolságot kell hagyni, mind-
össze egy további másfél méteres sáv
kellene ahhoz, hogy az út megmaradjon.
De erre a tulajdonos nem hajlandó. Mi-
ért? Hát azért, amit még a legelső tár-
gyaláson mondott: „Nekem itt mindenki
a zsebemben van.” Idézet vége. Pont.

Malya Carmen

(Az ügyet részletesen ismertetem a
tanyasiut.blog.hu címen. A cikkben szán-
dékosan nem írtam ki a földrajzi helyeket
és a neveket is megváltoztattam. Kíván-
csi vagyok, hogy mivé fejlődik az ügy?)

Gyógynövénytár

Lándzsás útifű (*Plantago lanceolata* L.)

Népies neve: kígyófű, kígyónyelvűfű, lúdnyelvűfű, hálófű, gyíkfű, útilapu.

A növény leírása: Az útifűfélék (*Plantaginaceae*) családjába tartozik. Rétek, utak mentén, legelőkön, parlagokon élő, évelő növény. Apró, fehér virágja van; áprilistól júniusig nyílnak. Két közeli rokona a széles levelű útifű (*Plantago maior* L.) és a közepeslevelű útifű (*Plantago media* L.). Gyógyászati lag mind a három faj levelei felhasználhatók, de a lándzsás útifű levele a leghatásosabb.

Hogyan gyűjtjük? A lándzsás útifűnek kifejtett, ép levelét hasznosítják gyógyászati célra. Május-június folyamán érdemes gyűjteni, a virágzás kezdetéig. 30-50 °C-on gyorsan szárítjuk. Magját száraz időben, augusztustól októberig szedjük.

Mi van benne? Fő hatóanyaga az aukubin glikozid, de tartalmaz még polifenolokat, nyálka-

poliszacharidokat, C-vitamint, cserzőanyagot, kavasavat, káliumot, cinket.

Mire jó? A lándzsás útifű jó baktériumölő, gyulladáscsökkentő, és sebgyógyító, ezért összezúzott levele hasznos gyógyír lehet rovarcsípések, kisebb égési sérülések esetén. A légutak gyulladásos megbetegedéseiben, köhögés csillapítására, köptetőként használják baktériumölő, gyulladáscsökkentő hatása miatt. Oldja a letapadt nyákot, elősegíti a köpetképződést. A torok nyálkahártyáját bevonva enyhíti annak gyulladását, szünteti a köhögési ingert. Ártalmatlansága miatt a gyermekgyógyászatban is szívesen alkalmazzák. A mag csekély mértékű duzzadóképesége miatt néha hasajtó szerként is használatos. Külsőleg a népgyógyászat bőrsérülésekre, vágott és gennyes sebekre, nehezen gyógyuló fekélyekre és vérzéscsillapításra használta.

Hogyan használjuk? Útifű tea: Csészénként egy púpozott kanálnyi útifűvet leforrázunk, fél perc múlva leszűrjük. A naponta frissen elkészített

teából két csészényit kortyolgatunk el. Vese- vagy epeköképződés esetén a teához napi 8 g magot kell a teával együtt bevenni. Forrázunk le 2-3 dl forró vízzel 2 teáskanálnyi szárított lándzsás útifűvet, hagyjuk állni 10 percig, majd szűrjük le. Kívánság szerint mézzel édesíthető. Naponta 2-3 csésze teát fogyasszunk. Teája nyálkaoldó és köhögéscsillapító, légúti megbetegedések esetén használják.

Jó tudni! Várandósság és szoptatás ideje alatt belsőleg történő alkalmazása, nagy mennyiségben való fogyasztása nem ajánlott!

Kölcsönös előnyök

A Magyar Nemzeti Vidék Hálózat Elnöksége és a Háló Vajdasági Fejlesztési Alap szervezésében 2009. november 30. és december 1. között Vidékfejlesztés és Nemzetek Együttélése. Kölcsönös előnyök – kölcsönös lehetőségek címmel kétnapos konferenciát rendeztek Szabadkán, melyen egyesületünket Sümeginé Ország Edit képviselte.

Az első napon a városháza dísztermében több előadást hallgathattak a téma iránt érdeklődők a határon átnyúló vidékfejlesztés eddig elért eredményeiről, jövőbeni lehetőségeiről; a területi verseny, illetve az együttműködés vidékfejlesztés szolgálatába állításáról; a már megvalósult, valamint folyamatban lévő határon átnyúló projektekről; a határ menti ifjúsági összetartásról, összefogásról. A sors különös összjátéka, hogy a napot záró vacsora közben jelentették be, hogy vízum nélkül utazhatnak az Európai Unióba december 19-től Szerbia, Macedónia és Montenegró állampolgárai.

Másnap három gazdaságban: egy takarmány-előállító családi vállalkozásnál, egy csantavéri tejtermelő családi gazdaságnál és egy szabadkai építő-, szigetelőipari üzemben vehettek részt tanulmányúton a konferencia résztvevői.

Sümeginé Ország Edit

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Tóth Márta, Moiskó Csilla,

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a Szociális és Munkaügyi Minisztérium valamint a Nemzeti Civil Alapprogram és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával.

